

OCTOGENARUL VLADIMIR POTLOG – PEDAGOG ȘI ISTORIC REMARCABIL

Erudit și pasionat cercetător al istoriei, spirit riguros, exigent și laborios, doctorul conferențiar universitar Vladimir Potlog a atins frumoasa vârstă de optzeci de ani. Lăsând în urmă, la această dată, o pleiadă de discipoli – profesori de istorie, savanți, personalități politice, care la rândul lor, ai domnii sale, cu zel și cutezanță, cultivă dragostea de Neam și Țară în sufletul generației tinere, neobositul omagiat cu mult succes și energie demnă de invidiat continuă nobila misiune de Profesor și îndrumător al tineretului studios, contribuind fructuos la făurirea potențialului intelectual al Republicii Moldova.

Credem că întreaga cale parcursă până acum de harnicul și intransigentul reprezentant al științei istorice din Republica Moldova, pre nume Vladimir Potlog, ar putea fi comparată într-un fel cu a unui arheolog care, adâncindu-se în straturile pământului, îi înlătură învelișul ca să pătrundă în tainele subterane ale civilizațiilor anterioare, reconstituindu-le trecutul, acoperit de glorie, de sacrificii, dar și de învățăminte neîntinate, care și-au păstrat prin negura vremurilor apuse scripitoarele lor valori sub toate aspectele evoluției civilizației umane.

Or, doctorul în istorie, conferențiarul universitar Vladimir Potlog și-a ales, conform vocației sale, o profesie care, evident, nu-i este dat oricui s-o îmbrățișeze și s-o stăpânească așa cum o face onoratul nostru omagiat. Doar a însuși aproape cu desăvârșire un obiect atât de dificil, precum este istoria antică universală, înseamnă, înainte de toate, talent înăscut, muncă fără răgaz, perseverență, intuiție profesională și, desigur, o nețărmurită dragoste față de obiectul de studiu, față de acei cărora și-a consacrat întreaga viață și osteneala științifico-pedagogică.

Vladimir Potlog s-a născut la 1 august 1927, în comuna Sinești, plasa Cornești, județul Bălți, într-o familie de țărani gospodari. Copilăria și adolescența, de altfel ca și întreaga viață a sa, a coincis cu perioadele de grea cumpănă ale istoriei mult pățimitului nostru popor.

Studiile primare și complementare viitorul profesor le urmează în satul natal. În anul 1943, Vladimir Potlog este înmatriculat la Școala de Agricultură „Ion Gheorghe Ciorescu” din Cricova pe care o absolvă în 1946. În toamna aceluiași an, se înscrie la școala medie din satul Cornești pe care o absolvă în anul 1949. La 1 septembrie 1949 devine student al Facultății de Istorie a Institutului Pedagogic „Ion Creangă” din Chișinău. Absolvind cu succes facultatea, în 1953 tânărul istoric este angajat în calitate de asistent la Catedra de Istorie Universală, unde și-a găsit adevăratul său rost în viață îndeplinindu-și pe deplin vocația. În anul 1956 Vladimir Potlog susține cu succes concursul la postul de lector superior la aceeași catedră. După fuziunea din anul 1960 a Institutului Pedagogic cu Universitatea de Stat, Domnia sa este angajat lector superior la Catedra de Istorie Universală. Din această perioadă se manifestă din plin și capătă semnificație munca de investigație științifică a domnului Potlog, care își concentrează eforturile la studierea concepțiilor istorice ale voievodului-savant Dimitrie Cantemir. În 1973, această pasiune a omagiatului se încununează cu un succes remarcabil – susținerea tezei de doctor în istorie. Un an mai târziu devine conferențiar.

Pe lângă activitatea didactico-științifică continuă, este demnă de remarcat experiența domnului Potlog în calitate de organizator al vieții universitare: în 1974-1983 a exercitat funcția de prorector pentru studii cu frecvență redusă, iar în anii 1983-1988 – cea de decan al Facultății de Istorie a USM. Dar orice posturi administrative ar fi ocupat în decursul activității sale Vladimir Potlog, slujindu-le cu sârguință exemplară, totuși „predestinarea divină” a Domnii sale a fost și rămâne cea de profesor, dascăl al studenților. Fiind dotat cu aptitudini și capacități excepționale, profesorul a demonstrat pe acest făgaș rigurozitate și exigență incredibilă, dar și toleranță, îngăduință și respect față de ideile discipolilor și ale colegilor.

Pe parcursul a 53 de ani de activitate pedagogică în învățământul superior, a ținut permanent cursul normativ *Istoria antică universală*, discipline speciale și auxiliare: *Originea și evoluția creștinismului în Imperiul Roman*, *Istoriografia istoriei antice*, *Cronologie istorică*. La Facultatea de Litere a ținut cursuri normative: *Istoria evreilor în antichitate*, *Istoria Greciei și a Romei antice*.

Vladimir Potlog și-a modelat, și-a perfecționat obiectul de studiu în așa mod, încât ulterior s-a impus drept un maestru al artei și științei pedagogice. Grație aleșelor sale capacități de muncă, potențialului intelectual acumulat, pe care și l-a fructificat continuu, savantul devine un pedagog și un educator de excepție al tinerețului studios, venerat și apreciat de multe promoții de istorici.

Așa se face că în anii ce au urmat contactele dintre profesori și studenți sunt tot mai firești, tot mai discrete și rodnice, încât s-ar putea afirma cu toată siguranța că este vorba de o comuniune, de o legătură și chiar de o prietenie trainică între generațiile de profesori mai în vârstă, cu un prețios potențial intelectual. În acest context, menționăm contribuția bibliotecii personale a profesorului Vl.Potlog la instruirea studenților, care numără un fond de carte de circa 1500 de denumiri, acumulate pe parcursul a 53 de ani de activitate pedagogică. Începutul a fost foarte modest, își amintește omagiatul. Prima carte a procurat-o în 1952, fiind student la anul III, era un manual de istorie modernă, volumul I. Funcția de cadru didactico-științific și titular al cursului de istorie antică l-a obligat să acumuleze literatură la epoca respectivă. În primii ani de activitate pedagogică, achiziționa tot ce apărea nou privind epoca antică, însă librăriile din Chișinău nu prea ofereau multe titluri. Cu timpul a utilizat așa-zisa „cartea prin intermediul poștei” („Книга почтой”). Era un mod comod și sigur de a procura cărți preferate în URSS. Astfel devine posesorul operelor istoricilor antici ca Herodot, Tucidide, Plutarh, Tacitus; *Enciclopedia istoriei sovietice* în 16 volume; A.Losev, *Istoria esteticii antice* în 4 volume; D.Neru, *Opinii privind istoria universală* în 3 volume, zeci de monografii, culegeri tematice, studii. De asemenea, a achiziționat lucrări de referință ale istoricilor străini traduși în limba rusă, precum A.Bordet, *Civilizația greacă* în 3 volume; Pierre Montet, *Egiptul Ramesizilor*; Leo Appenheim, *Vechea Mesopotamie*; D.Kosambi, *Cultura și Civilizația Indiei Antice*; *Dicționarul antichității*; A.Schachermeyr, *Alexandru Macedon* și mulți alții.

Un loc aparte în preocupările științifice ale omagiatului îl ocupă *istoria religiilor*, îndeosebi *istoria creștinismului din perioada antică*, având întotdeauna la îndemână lucrările profesorului Mircea Eliade: *Istoria credințelor și ideilor religioase* în 3 volume; *Biserica* sau *Adunarea* lucrare colectivă, în 3 volume; A.B.Ranovici, *Izvoare primare cu privire la istoria creștinismului*.

Mai dificil, menționează octogenarul, a fost cu achiziționarea literaturii despre antichitate în limba română. Câte ceva a procurat de la Moscova, Cernăuți, Odesa. A reușit să obțină o ediție în limba română a epopeii *Iliada și Odiseea*, a operelor lui Polibiu, Titus Livius, Appianus, Tacitus, Dio Cassius, tragediile lui Eschil, Sofocle, Euripide, comediile lui Aristofan. În biblioteca sa poți găsi operele marilor istorici cum ar fi Theodor Mommsen, Gustav Glotz, Pierre Lévêque, François Chamoux și alții.

Completarea bibliotecii cu literatură artistică este meritul fiicei Tatiana care a achiziționat de la Moscova literatură universală în limbile română și rusă, printre care și *Romanul secolului XX* în 18 volume, clasicii literaturii române. Din poezia și proza basarabeană, Domnia sa ține mult la operele lui Grigore Vieru, Nicolae Dabija, Dumitru Matcovschi, Ion Druță, Vladimir Beșleagă ș.a.

Cea mai veche carte în biblioteca reputatului istoric cu care profesorul se mândrește este lucrarea lui Dimitrie Cantemir *Книга система или состояние мухамеданския религии*, СПб, 1722 (în xerocopie). Printre cele mai vechi ediții descoperim și *Sfânta Scriptură a Vechiului Testament și Noului Testament*, ediție revăzută după textele originale, 1921.

O lucrare valoroasă este noua ediție: Э.Д. Фролов *Парадоксы истории. Парадоксы античности*, СПб, 2004.

Profesorul Vladimir Potlog consideră o datorie a pune la dispoziția studenților literatura istorică de care dispune, pentru a se pregăti de seminare, a scrie lucrări de control, teze de an, de licență și de master.

Talentul și măiestria didactică a conferențiarului Vl.Potlog rămân neîntrecute, materializându-se în prelegeri bine argumentate, expuse într-o manieră polemică. Astăzi profesorul Vl. Potlog este plin de energie, cu planuri de creație grandioase pentru viitor. Este punctual și comunicativ, cu sufletul deschis pentru lume, iar cei din jur îi prețuiesc din plin cultura aleasă, omenia și munca cu dăruire de istoric savant.

Poetul-academician Dumitru Matcovschi, absolvent al Facultății de Istorie și Filologie (promoția 1961), își exprimă admirația față de profesorul Vladimir Potlog: „Pe noi profesorul Vladimir Potlog/ Cu limba lui fără pereche, / Istoria antică, veche / El ne citea, / Roman era de Roma când ne povestea, / Era ca fierul, sau ca piatra, / Când ajungea la Cleopatra... / La lecțiile lui un dor / Trăiam, mereu înălțător, / Adevărați studenți credeam / în mamă, tată și în neam / Și din străbuni latini veneam”.

Investigațiile științifico-didactice ale profesorului Vladimir Potlog, ce țin de istoria antică și medievală a românilor, explorează o temă dificilă și aproape nevalorificată până la studiile Domniei sale: *Dimitrie Cantemir – istoricul*.

Trecute prin prisma invocării remarcabilei personalități a marelui nostru predecesor Dimitrie Cantemir, se încadrează perfect în sfera preferințelor sale profesionale. Lucrările științifico-didactice ce-i aparțin lui Vladimir Potlog tratează anume acest subiect. Iată doar câteva titluri: *Dimitrie Cantemir. Cu privire la război și pace* // Moștenirea lui Dimitrie Cantemir și contemporaneitatea (Chișinău: Cartea moldovenească, 1976); *Ideile pedagogice ale lui Dimitrie Cantemir* // Istoria școlii și învățământului în Moldova (Chișinău, 1991); *Romanitatea și românitatea la Dimitrie Cantemir* // Romanitate și românitate la nord de Balcani (Chișinău, 2000); *Romanizarea Daciei în viziunea lui Dimitrie Cantemir* // Probleme actuale ale istoriei naționale și universale (Chișinău, 1992); *Dimitrie Cantemir – istoricul* // Pergament (nr.5-6, 2004); *Biserica în Europa și America la sfârșitul secolului al XIX-lea - începutul secolului XX* // Cugetul (nr.3, 2005); *Marcus Ulpius Traianus – Maximus Principe* // Cugetul (nr.4, 2006).

A participat la conferințe științifice internaționale, republicane și locale cu tematică cantemeriană. A publicat un ciclu de articole la istoria antică universală în *Enciclopedia sovietică moldovenească*, vol. 1-7. Coautor la *Mic dicționar istoric explicativ* (Chișinău, 1966), la *Istoria antică – manual pentru clasa a V-a* (Chișinău, 2000). A tradus din limba rusă manuale de istorie pentru școli medii și pentru instituții de învățământ superior, a redactat varianta în limba română a manualului pentru universități *Grecia antică* (Chișinău, 1992).

Interesele științifice ale doctorului conferențiar universitar Vl.Potlog au un diapazon destul de vast. Participarea lui la un șir de simpozioane științifice prestigioase de la Moscova, Lvov, Chișinău etc., cât și numeroasele studii și materiale publicate în diverse reviste de specialitate din țară și străinătate, demonstrează rodnică activitate științifică a omagiatului.

Merită să fie reținute și *Istoria antică. Manual pentru clasa a V-a* (coautor); *Mic dicționar istoric explicativ* (coautor).

Munca asiduă și plină de abnegație a profesorului Vladimir Potlog a fost menționată de rectorat și ministerul de resort, decernându-i-se diplome de onoare, insigna *Eminent al învățământului public* și titlul de *Lucrător eminent al școlii superioare din RSSM, Diploma de onoare a Prezidiului Sovietului Suprem al RSSM* (1972), titlul *Lucrător emerit al școlii superioare din RSSM* (1985), medalia *Veteran al Muncii* (1986), iar în anul 1997 Vladimir Potlog s-a învrednicit de înalta distincție de stat – medalia *Meritul Civic*.

**Gheorghe RUSNAC, academician,
profesor universitar,
Valeriu COZMA, doctor habilitat,
profesor universitar**